

ALCOVER I L'ESCOLA DEL CAMP

CARBONELL i Buades, Marià. *L'escola del Camp de Tarragona en l'arquitectura del s. XVI a Catalunya*, Institut d'Estudis Tarraconenses "Ramon Berenguer IV", Tarragona, 1986, 286 pp.

En l'obra ressenyada, el professor Marià Carbonell pretén un ampli estudi del Renaixement català. Cal dir que el Renaixement a Espanya prengué, en general, uns trets distintius del Renaixement italià. Però fou a Catalunya on els ideals renaixentistes italians es posaren més de manifest. Les raons foren diverses: contacte d'artistes catalans amb italians, influència de mestres francesos que tenien models del nord d'Itàlia; també, la vinguda d'artistes italians a Catalunya: així, el pintor Pietro Paulo de Montalbergo treballà a la catedral de Tarragona en les mateixes dates que Jaume Amigó.

Llavors, tenim que, així com a Itàlia hi ha uns nuclis més importants en el desenvolupament de l'art renaixentista, a Catalunya succeeix —a un nivell inferior— més o menys el mateix, per la qual cosa cal destacar l'Escola del Camp de Tarragona. És en aquest marc que l'autor del treball esmentat analitza aquest art i les possibles influències foranes.

L'estudi, fonamentalment, consta de 2 parts. En la primera hi emmarcaríem l'arquitectura del s. XVI dins el seu context històric, mentre que la segona se centraria en una descripció força minuciosa de diferents construccions, tant de caràcter religiós com civil, especialment de les primeres.

Amb això, apreciem el poder de l'església, tot i que anirà minvant a favor d'una altra institució, la noblesa.

Així, si en un moment es considerarà l'arquebisbe de Tarragona Antoni Agustín com la figura més important de l'Escola del Camp, estudis posteriors, especialment amb l'anàlisi de les obres d'Amigó i Blai han demostrat que gairebé no hi tingué cap influència. Vinculat, també, a aquests sectors eclesiàstics podem ressaltar —tot i que no fou important— Jaume Giner, rector d'Alcover i doctor en Teologia i Filosofia per la Universitat tarragonina (començada a construir cap a 1572).

D'altra banda, però, dins la societat de classe catalana, anaren prenent relleu certes famílies adinerades, la qual cosa, també, la trobarem palesa a Alcover. Així, els germans Company enriquits després del seu viatge a Amèrica feren construir dues residències privades que ara es coneixen amb els noms de Ca Cosme i l'Abadia.

Tot això, fa pensar en una possible pregunta, el perquè no es produí un fort desenvolupament de l'arquitectura renaixentista a Catalunya, tenint en compte que econòmicament no s'estava malament, i que hi havia força contacte per a l'adquisició del llenguatge clàssic. La resposta la trobaríem en el context social i cultural de l'època, que s'imbuïa en el tradicionalisme i, per tant, impedia una profunda transformació cultural i artística.

En general, doncs, l'arquitectura del segle XVI no fou totalment renaixentista. Les esglésies normalment continuen tenint una única nau sense transepte, amb naus laterals entre els contraforts i absis poligonal. A més de certes innovacions, com la de la cúpula amb tambor —deguda a l'Escola del Camp.

Dins tot aquest moviment, especial interès el mereixen els ja esmentats Jaume Amigó i Pere Blai. Serien els implusors i promotors de l'arquitectura de l'Escola del Camp, i no Antoni Agustín, i per tant també els podem vincular a la nostra vila, encara que no directament.

Tot i atribuir-se'ls nombroses esglésies i cases de diferents pobles —les quals són estudiades per Marià Carbonell—, l'església d'Alcover i les dues residències no se'ls poden atribuir d'una manera directa. En elles trobem trets definidors de l'estil dels dos artistes. A més, de Pere Blai se'ns documenten força contactes amb Alcover —moltes vegades de préstec. Fa pensar, almenys, en una traça i direcció de les obres. Així, la traça de la façana de l'església de la Selva del Camp, atribuïda a Pere Blai, és gairebé idèntica a la d'Alcover.

Tot i que la descripció de l'església és minsa —es redueix a una comparació amb la de Cornudella—, pel que fa a les residències privades resulta força interessant. Cal ressaltar que encara que alguns autors, Martinell i Ràfols, les dataren el 1638, corresponen al 1618.

La descripció que fa de Ca Cosme es basa en un estudi de J. Foguet, el qual ha estat publicat en un dels butlletins del C. E. A. Assenyala que la traça de les dues residències probablement és deguda a Pere Blai, per tot un seguit de característiques que la vinculen al Palau de la Generalitat.

Per últim, cal dir que tot plegat resulta una important aportació a l'Arquitectura renaixentista catalana, tant a nivell històric com artístic. A més, es veu facilitat per la presència d'il·lustracions, plànols i altres documents que ajuden a aclarir possiblement dubtes —especialment en la construcció—.

En definitiva, en les caraterístiques definides de l'Escola del Camp i, per tant, a Alcover, hi trobaríem una certa dependència de models italians, tot i que cal ressaltar l'originalitat del grup del Camp, especialment pel que fa a l'intent d'assimilació entre les tipologies tradicionals amb els nous corrents arquitectònics.

FINA CAVALLÉ